

Besprekingsverslag

nummer 03 **project** Visie Wageningse Eng
datum 17 januari 2018 **projectnr.** 0254129
plaats Wageningen
opsteller Manoe Ruhé
onderwerp 1e participatiebijeenkomst visie Wageningse Eng

Beneluxweg 125
 4904 SJ Oosterhout
 Postbus 40
 4900 AA OOSTERHOUT
 T (0162) 48 75 00

info@croonenburo5.com
 www.croonenburo5.com

Aanwezigen: Gemeente Wageningen (inclusief raadsleden)
 CroonenBuro5
 Genodigden (onder meer maatschappelijke organisaties, sportverenigingen, natuurverenigingen, SWE, TAWA, provincie en burgers.....)

Agenda

1. Opening door wethouder Han ter Maat
2. Plenaire sessie Mark van der Poll
 - Doelstelling
 - Proces
 - Eerste bevindingen analyse Eng
3. Introductie Wageningse Eng gastpreker Ronald Lanthers (SWE)
4. Workshops
 - Kernwaardenspel
 - SWOT analyse: bedreigingen en zwakten
 - SWOT analyse: sterkten en kansen
 - Randvoorwaarden, wat is vast (randvoorwaarden) en wat is nog speelveld
4. Plenaire terugkoppeling
5. Afsluiting

1. Opening

Mark van der Poll, voorzitter van de avond, heet iedereen welkom en stelt het projectteam voor. Naast Mark van der Poll, hoofdontwerper stedenbouw bij CroonenBuro5, zijn vanuit CB5 aanwezig:

- Ellen Boonman, projectleider en planoloog
- Manoe Ruhé, adviseur en stedenbouwkundig ontwerper
- Joep van de Weijer, stagiair landschap

En vanuit de gemeente Wageningen: Marijn Calkhoven, adviseur beleid en ruimte.

Wethouder Han ter Maat krijgt het woord.

De eerste participatiebijeenkomst in het kader van het opstellen van de visie voor de Wageningse Eng wordt geopend door wethouder Han ter Maat. De wethouder informeert de aanwezigen eerst over het feit waarom er een visie opgesteld moet worden en het bestemmingsplan wordt herzien. Gezien eerdere visies en documenten die voor de Eng zijn opgesteld en het relatief recentelijk opgestelde bestemmingsplan (2013), is het voor veel mensen onduidelijk waarom er een visie moet komen.

Het vigerend bestemmingsplan is in 2013 opgesteld en dient als instrument om initiatieven voor de Eng te toetsen. In 2013 heeft dit bestemmingsplan een conserverend karakter gekregen, wat sterk is gebaseerd op het bestemmingsplan dat 10 jaar daarvoor is opgesteld. Door het conserverende karakter is er op dit moment weinig tot geen ruimte voor ontwikkelingen, terwijl er steeds meer initiatieven voor het gebied liggen. Om die initiatieven mogelijk te maken, zal het bestemmingsplan herzien moeten worden.

De afgelopen tijd zijn er dusdanig veel initiatieven binnengekomen dat de provincie van de gemeente Wageningen eist dat er eerst een visie voor de Eng komt, zodat gestuurd en geanticipeerd kan worden op

Besprekingsverslag

toekomstige ontwikkelingen. De bijzondere kwaliteiten van het gebied kunnen daarmee ook gewaarborgd worden.

Han ter Maat spreekt zijn waardering uit voor de vele aanwezigen en de inbreng die zij, maar ook niet aanwezigen, de afgelopen jaren voor de Eng hadden.

Vraag aanwezige: Wat wordt er gedaan met alle informatie die in het verleden al is verzameld en waarom heeft de politiek daar niet eerder iets mee gedaan?

Antwoord wethouder: bij de vaststelling van het huidige bestemmingsplan is gekozen voor een conserverend karakter. Om initiatieven een kader voor ontwikkeling mee te geven zal het college daarom de raad vragen de visie en het nieuwe bestemmingsplan vast te stellen. Wat we nu doen met de visie, moet een vertaling krijgen in het nieuwe bestemmingsplan. Het moet nu wel gebeuren aangezien al lang gewacht wordt.

Vraag: Wat is de status van het huidige bestemmingsplan?

Antwoord: Het vigerend bestemmingsplan is in 2013 opgesteld en heeft een conserverend karakter. Het bestemmingsplan uit 1992 is vrijwel letterlijk overgenomen.

Vraag: Waarom heeft de provincie een rol in dit proces?

Antwoord: De provincie heeft een rol, omdat de Eng onderdeel is van Nationaal Landschap Veluwe.

2. Plenaire sessie Mark van der Poll

De avond bestaat uit twee delen. Het eerste deel is plenair en het tweede deel bestaat uit 4 workshops in de vorm van een carrousel, zodat iedereen elke workshop één keer doet. Tijdens deze avond wil CroonenBuro5 zoveel mogelijk informatie ophalen uit het gebied.

Doelstelling

De belangrijkste doelstelling is om samen met alle belanghebbenden, de gemeente en het ontwerpbureau tot een gedragen visie te komen. Deskresearch, kennis van de gemeente en de informatie die vanavond wordt opgehaald, dient als vertrekpunt voor de op te stellen visie.

Proces

Het proces van de op te stellen visie bestaat uit 3 fases, waarbij 3 producten horen:

- Fase 1: opstellen van een randvoorwaardenkader en uitgangspuntennotitie. Dit document vormt de basis van de visie.
- Fase 2: vormgeven van toekomstscenario's / thema's voor de Eng, gebaseerd op de notitie uit fase 1.
- Fase 3: uitwerken van één scenario voor de Eng en daarmee het opstellen van de volledige visie.

Eind mei zal het definitieve einddocument worden opgeleverd.

Analysefase

Alvorens randvoorwaarden en uitgangspunten te kunnen bepalen, wordt alle bestaande informatie verzameld. Via deskresearch en aangeleverde informatie vanuit de gemeente Wageningen is de Eng in beeld gebracht. Ieder thema dat relevant is voor de op te stellen visie komt aan bod zoals bodem, geomorfologie, hoogte, regionale ligging, recreatie, landschap, natuur, verkeer etc.

Een deel van deze informatie wordt vervolgens gebundeld in een randvoorwaardenkaart, waarin de elementen terugkomen die als een harde randvoorwaarde gelden in het gebied en daarmee van invloed zijn op ruimtelijke ontwikkelingen. Te denken valt aan archeologische waarden, hoofdgasleiding, ecologische hoofdstructuur etc.

Besprekingsverslag

Uit de hele analysefase en de randvoorwaarden worden vervolgens de eerste uitgangspunten gedestilleerd, die vanavond aangevuld worden met de input van aanwezigen. Een deel van de analysekaarten die zijn vervaardigd is opgenomen in de presentatie. De presentatie van deze avond is terug te vinden in bijlage 1.

3. Introductie Wageningse Eng, gastspreker Ronald Lanters (SWE)

Eenheid in verscheidenheid

Ronald Lanters is voorzitter van de Stichting Wageningse Eng. Een voorwaarde voor dit voorzitterschap is dat je zelf niet in het gebied mag wonen, maar hij komt er wel graag.

De presentatie wordt geopend met de onderzoeksresultaten van de vraag wat de Eng speciaal maakt. De meerderheid heeft aangegeven rust & stilte, uitzicht en open landschap als kwaliteit te zien. Kleinschaligheid wordt ook genoemd en dat is direct goed terug te zien in de kaart met het grondgebruik. Is het versnippering of afwisseling en kunnen we spreken van een herkenbare eenheid.

Daarnaast gaat Ronald in op de beleving van de Eng en wat er zoal gebeurt. Er is de afgelopen jaren veel geïnvesteerd in de beleving, onder meer door te investeren in de Klompenpaden, het organiseren van de Dag van de Wageningse Eng, Nacht van de Nacht en een snoeicursus. De snoeicursus is georganiseerd om opgaande beplanting meer onder controle te kunnen houden. Het opgaand groen vormt dan ook een serieuze bedreiging, evenals verrommeling die ontstaat door opslag en schuilgelegenheden. Geschiedenis en cultuurhistorie tonen aan dat openheid karakteristiek was en is voor het gebied. De cultuurhistorische waarde van het gebied in zijn geheel is groot. Vandaag de dag zijn er veel ondernemers op de Eng die eveneens hun bijdragen leveren aan de beleving.

Vervolgens worden de algemene uitgangspunten van de stichting voor de Wageningse Eng gepresenteerd evenals de missie en de visie. Deze zijn na te lezen in de bijlage 2, presentatie Stichting Wageningse Eng.

De presentatie wordt afgesloten met een nieuwe campagne van de Stichting Wageningse Eng op het perceel 112. Op dit perceel wil de stichting graag een pilot starten voor het aantrekken van insecten, door hier een aantrekkelijk leefklimaat te creëren. Insecten staan namelijk onder druk in Nederland. De campagne wordt aangeboden aan de wethouder.

4. Workshops

De groep wordt verdeeld in vier kleinere groepen. Men wordt uitgedaagd om, als iets niet kan, met een oplossing te komen hoe het dan wel zou kunnen. De input die tijdens deze workshops is opgehaald, staat in bijlagen uitvoeriger beschreven.

1 Kernwaardenspel: aan de hand van een kaartenspel met 150 kernwaarden moeten de deelnemers gezamenlijk tot 3 kernwaarden komen voor het gebied. Het doel is eveneens om naar elkaar te luisteren. In bijlage 3 zijn de resultaten van het kernwaardenspel te lezen.

2 SWOT analyse – sterkten en kansen: aan de hand van post-its schrijven deelnemers op wat sterkten in het gebied zijn en wat kansen zijn. Deze worden in de groepjes toegelicht. In bijlage 4 zijn alle sterkten en kansen die voor het gebied zijn benoemd verzameld.

3 SWOT analyse – zwakten en bedreigingen: aan de hand van post-its schrijven deelnemers op wat zwakten in het gebied zijn en wat bedreigingen zijn. Deze worden in de groepjes toegelicht. In bijlage 4 zijn alle zwakten en bedreigingen die voor het gebied zijn benoemd verzameld.

Besprekingsverslag

4 Randvoorwaarden: Bij deze workshop wordt nader uitgelegd wat randvoorwaarden inhouden en kunnen deelnemers input leveren voor de randvoorwaarden. De opmerkingen die op de randvoorwaardenkaart zijn gemaakt staan in bijlage 5. Onderstaand zijn de punten opgesomd die als randvoorwaarden zijn meegenomen.

- Ligging Nationaal Landschap
- Reliëflandschap
- Recreatieve / historische wandelroutes o.a. Klompenpad
- Bomenrijen
- (Historische) houtwalstructuren – wildwal in oosten
- EHS (bosrand) en Natura 2000
- Zichtrelaties
- Kleinschalig en divers grondgebruik
- Historische verkaveling en wegenstructuur
- Aanwezigheid veiligheidszone en gasleiding
- Archeologische waarden

5. Plenaire terugkoppeling

De deelnemers stellen een vraag over de planning. Zij zien dat de oplevering van het eerste document, 'randvoorwaardenkader en uitgangspuntennotitie' in week 6 al naar het college gaat voor de vaststelling (=formele goedkeuring). Zij zouden graag voordat het naar het college gaat op de stukken willen reageren. Mark van der Poll geeft aan dat dit mogelijk is. Hoe en wanneer zal later via de gemeente Wageningen bekend worden gemaakt.

Er wordt een opmerking gemaakt over de planning in het algemeen, in minder dan een half jaar tijd moet de visie voor dit gebied klaar zijn. De snelheid, die ook haalbaar is, is noodzakelijk om de initiatieven die er nu liggen zo snel mogelijk te kunnen faciliteren.

Deelnemers vragen CroonenBuro5 en de gemeente Wageningen zorgvuldig om te gaan met alle stukken en informatie die er de afgelopen jaren is verzameld. Dit mag niet buiten beeld blijven, ze vinden het spijtig dat er al zoveel documenten zijn opgesteld en dat er tot nu toe nog niets is vastgesteld. Bij sommige deelnemers is het vertrouwen in de gemeente Wageningen afgenomen.

De deelnemers vinden dat de gemeente Wageningen beperkt vertegenwoordigd was. Zij zouden liever zien dat er per workshop ook 1 vertegenwoordiger van de gemeente aanwezig is.

6. Afsluiting

Alle deelnemers worden bedankt voor hun bijdrage. De volgende bijeenkomst staat gepland op 22 februari van 19:00-21:30 uur bij de Korfbalvereniging aan de Dolderstraat 88. Gemeente Wageningen zal ervoor zorgen dat het verslag van deze avond bij iedereen terecht zal komen, ook bij mensen die niet aanwezig zijn. Ook voor verdere communicatie in de toekomst wordt naar een goede oplossing gezocht.

Besprekingsverslag

Bijlagen

Bijlage 1: Presentatie CroonenBuro5

Besprekingsverslag

Bijlage 2: Presentatie Stichting Wageningse Eng

Besprekingsverslag

Bijlage 3: Kernwaardenspel

Tijdens de eerste participatiebijeenkomst is het kernwaardenspel gespeeld met 3 groepen van elk ongeveer 10-15 personen.

Na een algemene ronde waarbij iedere deelnemer zijn/haar 3 kernwaarden kon formuleren kwamen tijdens de bundeling en prioritering hiervan uit de 3 groepen de volgende kernwaarden naar voren.

Groep 1: Betrokkenheid, Openheid, Duurzaamheid, Ondernemerszin.

Groep 2: Schoonheid, Duurzaamheid, Samenwerking, Ontspanning, Openheid.

Groep 3: Schoonheid, Betrokkenheid, Vitaliteit

Samengevat kunnen we stellen dat alle deelnemers van de 3 groepen over het algemeen genomen de volgende kernwaarden als het belangrijkste zien:

- A. Betrokkenheid en ondernemerszin
- B. Openheid en schoonheid
- C. Duurzaamheid en vitaliteit

A. Betrokkenheid en ondernemerszin

Alle deelnemers voelen zich betrokken bij de toekomst van de Eng. Dit zijn zowel de bewoners, eigenaren en ondernemers uit het gebied als de bewoners vanuit Wageningen zelf. Ook het onderwijs voelt zich een belangrijke betrokkene in het gebied op het gebied van historie, cultuur en biologie.

Ruimte voor ondernemers is belangrijk. Er moet wel een selectie gemaakt worden waarbij ruimte wordt gegeven aan activiteiten die het behoud en de kwaliteit van de Eng kunnen versterken.

Momenteel lopen er interessante initiatieven en zijn er een aantal ontwikkelingen in het gebied die bijdragen aan de beleving van de Eng. Voorbeelden hiervan zijn de vlindertuin, de pluktuin, de kruidentuin met atelier en de stadsboerderij.

Met betrekking tot de landbouw wil men ook graag dat er gekozen wordt voor gewassen die gebiedseigen zijn en een historische oorsprong kennen in het gebied. Concreet betekent dit dat men meer graan op de akkers wil in plaats van maïs.

Wil men het historische karakter van de Eng verder versterken dan wel terugbrengen en de kwaliteiten behouden dan dienen de bewoners, ondernemers, grondeigenaren en de gebruikers van de moestuinen meer samen te gaan werken.

De activiteiten in het gebied moeten zich meer richten op ontspanning. Dit kan in de zin van recreatieve routes of functies met een tijdelijk karakter.

B. Openheid en schoonheid

De openheid van het landschap en het gebied met de zichtlijnen wordt als een grote kwaliteit ervaren.

Het open karakter van de Eng wordt gezien als de schoonheid. Het is een uniek stukje landschap dat gevormd is door de IJstijd.

Op het gebied van verrommeling is nog enige discussie. Dit heeft met name te maken met de moestuinen. Niet iedereen houdt dit even goed bij. Ook komen er daardoor soorten van vegetatie die niet gebiedseigen zijn. Echter levert het rommelige karakter ook weer nieuwe diersoorten op zoals de steenuil. Het structureren of zoneren van het gebied

Besprekingsverslag

wordt gezien als een goede suggestie om gebieden te markeren die verschillende mate van verrommeling mogen kennen, waarbij de gebieden met de hoogste cultuurhistorische en landschappelijke waarde natuurlijk het strengst zijn.

C. Duurzaamheid en vitaliteit

Voor de toekomst van de Eng wil men streven naar nieuwe duurzame ontwikkelingen. Voor bestaande activiteiten wil men dit waar mogelijk verduurzamen.

Ecologie vindt men een belangrijk aspect omtrent vitaliteit. Men wil graag de hoeveelheid aan soorten insecten in het gebied vergroten.

Besprekingsverslag

Bijlage 4: SWOT-analyse

Toelichting workshop SWOT analyse:

Bij de workshop SWOT-analyse zijn de sterkten, kansen, zwakten en bedreigingen van het plangebied benoemd. De sterkten geven huidige kwaliteiten aan van het gebied (en eventueel processen binnen het gebied). De kansen geven toekomstige positieve mogelijkheden aan voor het gebied. De zwakten en bedreigingen zijn de tegenhangers van de sterkten en kansen. Een huidige karakteristiek van het gebied die als negatief en/of ongewenst wordt ervaren kan men categoriseren als een zwakte. Een bedreiging is een toekomstige ongewenste ontwikkeling of proces.

Voor de workshops zijn de sterkten en kansen, en de zwakten en bedreigingen aan elkaar gekoppeld. De participanten kregen bij de workshops de mogelijkheid sterkten, kansen, zwakten en bedreigingen te benoemen (met behulp van post-its) en toe te lichten. Dit verslag beschrijft de resultaten van de workshops.

Sterkten:

Natuur/ecologisch:

- Natuurwaarden
- Groene hart / long van Wageningen
- Volkstuinen als stepping-stones voor vogels, dieren, insecten en vlinders
- Biodiversiteit
- Ecologische verbindingen
- Voorkomen van zeldzame akkeronkruiden
- Waardevolle ecologie (kan ook beter dus ook een kans)

Recreatief:

- Recreatiemogelijkheden voor moestuinen
- Natuurlijk uitloop- en ontmoetingsgebied van Wageningen
- Recreatief gebruik en natuurbeleving van belang
- Ontspanning
- Kleinschalige recreatie
- Wijnbouw als +

Landschappelijk

- Kleinschaligheid
- Openheid van het landschap (kan beter is dus ook een kans)
- Glooiend / reliëf
- Landschappelijke setting
- Landbouwkundig
- Kleinschalige agrarische activiteiten
- Unieke bodemstructuur
- Diversiteit in gewassen + bedrijfjes + gebruik en daardoor landschap
- Potentieel natuurlijk cultuurlandschap
- Belang van geomorfologie

Sociaal maatschappelijk:

- Draagvlak van bijzonder en mooi gebied
- Betrokken en duurzame bewoners en ondernemers
- 'Groen' georiënteerde bewoners/gemeente

Besprekingsverslag

Overige sterkten:

- Sterke identiteit, het is uniek
- Nabijheid van Wageningen
- Overall biologische teelt
- MKB bedrijvigheid
- Archeologie en cultuurhistorische waarden
- Rust

Kansen:

Natuur/ecologisch:

- Meer biodiversiteit
- Moestuinen als ecologische havens en stepping-stones biodiversiteit
- Verbod op gewasbeschermingsmiddelen
- Ecologische verbindingzone (tussen Veluwe en Heuvelrug)
- Steenuilvriendelijke erven en broedplekken veldleeuwerik
- Idylle vlinders en bijen
- Ecologische waarde verhogen --> ecologische structuur aanleggen (lage verbindingen) --> door middel van hagen/heggen etc. om insecten, vogels en andere dieren een schuilplaats te geven en de ecologische waarde te verhogen
- Maatschappelijke ontwikkeling voor regionale landbouw, minder gebruik van bestrijdingsmiddelen enz.
- Zand gebonden en passende begroeiing (weinig mest)

Recreatie:

- Stadsboerderij
- Ontspanning
- Hondengebied?
- Paaltjes wandelingen
- Landschapspark en rust
- (Duurzame) recreatie
- Duurzaam sporten in de natuur --> sport activiteiten die het landschap niet te veel aantasten
- Recreatie ingangen --> er zijn nu te weinig ingangen voor recreatie, en deze zijn ook onduidelijk
- Koffie- en theehuis

Educatie:

- Strategische locaties voor infopanelen (N+L+C)
- Stadsboerderij
- Infobordjes cultuurhistorie/natuur/oude teelten/kwaliteiten
- Poort naar de Eng --> verhaal over cultuur, natuur etc.
- Vergroting gebruik duurzaamheid/educatie --> er kan veel meer gedaan worden met de combinatie tussen duurzame landbouw (volkstuinten) en educatie. Zet er bijvoorbeeld borden neer.
- Wifi --> dan kunnen mensen/studenten/startups op een mooie locatie werken en creatief bezig zijn.
- App --> voor educatie en recreatie. Met bijvoorbeeld een route erin en interessante plekken met informatievoorziening erbij. Of zelfs met locatieherkenning waarbij je een melding krijgt als je dicht bij zo'n locatie bent, die uitlegt waarom dit een bijzondere plek is
- Goede ecologische inventarisatie en communicatie daarover (infoborden langs klompenpaden)

Besprekingsverslag

Landbouw (incl. voedsel en volkstuinen):

- Ruimte voor voedselbos(sen) --> eetbare planten en bomen, dit kan in bosschages op de Eng
- Oogsttuin voor de korte voedselketen --> zoals de Nieuwe Ronde
- Meer vergelijkbare tuinen zoals Pluktuin de Bosrand (mooier dan de meeste volks/moestuinen)
- Tuinhuisjes
- Stimuleren graan en vergeten groenten + bloemen
- Géén maïs is mogelijk (alternatieve teelt = graan, gerst en rogge of gras)
- Groenten + bloemen verbinden
- Meer volkstuinen (biologisch verbouwen)
- Volkstuinencomplex beter organiseren, voorlichten, gezamenlijk werken aan goed beheer
- Stadslandbouw dichtbij de stad
- Volkstuinen op terrein dat vrij komt van korfbal
- Regionaal voedsel duurzame landbouw
- Grote landbouwpercelen voor open landschap (mits geen maïs)
- Behoud landschap

Mobiliteit (verkeer):

- Verkeersluw maken (géén doorgaand verkeer Bennekom-oost <-> Wageningen)
- Stiltegebied --> Zaterdagochtend vroeg, wanneer er niemand is, is de Eng het mooist. Stiltegebied is wel moeilijk te realiseren i.v.m. verkeer. Een kans is dit koppelen met verkeersluw maken
- Autovrije (zand)paden en onverharde paden

Esthetisch/zichtlijnen:

- Op Eng-waarden afgestemde herbestemming panden
- Herstel van zichtlijnen
- Een inventarisatie van alle ongewenste struiken en verstorende elementen. Hier moet aan gewerkt worden.
- 3 Tabaksschuren zodat alle 'troep' verdwijnt, eenieder kan hier een ruimte huren voor opslag van gereedschap etc.
- Open landschap tussen stad en bosgebied Veluwe, openheid versterken
- Heggen en houtwallen en dus géén schuttingen
- Stimuleren inrichtingselementen die voldoen aan gewenst beeld (schuilstal, gereedschap etc.) --> misschien is een mogelijkheid om wél ontwikkelingen toe te staan (zoals schuilgelegenheden), maar hieraan voorwaarden te verbinden door bijvoorbeeld grenzen te stellen: maximaal 1 meter hoog, deze bouwstijl etc.
- Zand gebonden en passende begroeiing (weinig mest)
- Diversiteit behouden en zoveel mogelijk stimuleren

Politiek/sociaal maatschappelijk:

- Noodzakelijke samenwerking
- Maatschappelijke ontwikkeling voor regionale landbouw, minder gebruik van bestrijdingsmiddelen enz.
- Een vereniging van eigenaren oprichten met regels en uitspraken. Hoe om te gaan met het landschap! Er zijn 400 eigenaren
- Zorg + participatie --> dit zou bijvoorbeeld in de vorm van een zorgboerderij kunnen
- Nieuwe ontwikkelingen stimuleren
- In het bestemmingsplan vastleggen dat de zoom en Wildekamp tot de Eng behoren.
- Nieuwe functies bij wisseling van eigendom --> er zou een stichting opgericht kunnen worden die als een soort tussenpersoon tussen koper en verkoper bemiddelt. De stichting zou dan regels/voorwaarden opstellen die de functie en het beheer van het eigendom bepaalt.
- Geen uitbreiding bebouwing

Besprekingsverslag

Zwakten:

Natuur/ecologie:

- Tekort aan biodiversiteit
- Natuurwaarden onvoldoende geïnventariseerd + gecommuniceerd
- Bewoners weten niet goed of ze wel of niet bomen/beplanting moeten weghalen of aanbrengen i.v.m. versterken biodiversiteit

Landschappelijk/esthetisch:

- Aanwezigheid opgaande beplanting
- Rommelige structuur mede door volkstuinten
- Lichtvervuiling
- Verbouwen van maïs, ook i.v.m. openheid en ongewenste beschutting voor jongeren
- Bosjes langs Ritzema Bosweg staan in de uitzichtlijn vanaf Sahara
- Bomen rondom korfbalsterrein
- Versnippering
- Boomkwekerij
- Bebouwing en uitsluiting van de randen

Recreatie:

- Wandelen voor ouderen en de jeugd?!
- Geen voorzieningen voor grote aantallen toeristen, geen 'toegangspoort' tot gebied
- Weinig voorzieningen voor extensieve recreatie en recreatieve toevoeging in het algemeen
- Weinig aantrekkingskracht voor natuurtoerisme
- Bewoners/ gebruikers ervaren 'overlast' van recreanten: gemotoriseerd verkeer op zandpaden, MTB op het Klompenpad, afval, hondenpoep en paarden

Mobiliteit/verkeer:

- Verkeer Diedenweg en Ritzema Bosweg (als er file op de snelwegen staat, wordt dit als sluiproute gebruikt)
- Op de Eng wordt ook overlast ervaren van sluipverkeer, zoals de Zoomweg, Bosweg, Geertjesweg, Hollandseweg.
- Onbereikbaarheid en onbegaanbaarheid van Dolderstraat bij sneeuwval
- Autoverkeer
- Met name op de Diedenweg is sprake van onveilige situaties door de vele weggebruikers. Deze weg is een zeer belangrijke fietsroute voor middelbare scholieren van Bennekom naar Wageningen

Politiek/sociaal maatschappelijk:

- Kleinschaligheid en veelheid eigenaren/functies
- Het is een gebied met en veelheid aan functies, dit heeft 2 kanten: het is een charme, maar ook rommelig/verrommeling
- 'Iedereen doet maar wat' (gebrek aan een visie/plan)
- Politiek onvermogen bijv.: 60km/u (te hard)
- Onduidelijkheid in regelgeving wat wel en niet mogelijk is in het gebied, gebrek aan handhaving
- Verjaring illegaliteit bouwwerken
- Bestemming --> geen onderscheid in delen van gebied.
- Planologische 'bescherming'

Overige zwakten:

- Activiteiten op de verkeerde plek, zoals bijvoorbeeld hoog gelegen volkstuinten i.v.m. de afwatering
- Evenwichtigheid in functies (paardenweides)

Besprekingsverslag

Besprekingsverslag

Bedreigingen:

Natuur/ecologisch:

- Bodemdegradatie
- Vervuiling (chemicaliën)
- Verdroging
- Te weinig boomgaarden
- Bedreiging steenuil territoria

Recreatief:

- Toename recreëren (+honden) --> gebruikers van buitenaf
- Te druk met recreatie
- Te weinig speelruimte
- Brommercrossers over zandpaden
- MTB-ers (wandelpaden) (recreatieve zonering)

Politiek/sociaal maatschappelijk:

- Optreden van de gemeente (het achterwege blijven daarvan): actieve regie, handhaving en beheer openbare ruimte
- Starre regelgeving/te weinig flexibel beleid
- Gebrek aan daadkracht
- Geen ruimte geven aan kansen/verbeteringen
- Aantrekkelijkheid Eng voor 'jonge mensen'
- Geen vernieuwing

Mobiliteit/verkeer:

- Verkeersdrukke
- Verkeer: structuur, functionele 'scheiding' gebruik (1. Op de eng. 2. Naast de eng).
- Toename sluipverkeer
- Drones (overdag)
- Veel wegen op de Eng zijn schoolfietsroutes, scholieren laten veel afval onderweg achter

Esthetisch/zichtlijnen:

- Verrommeling (veel rommelige bouwwerken/bebouwing)
- Meer opgaande beplanting
- Braak land + leegstand
- Paardenwei met hekken en stallen
- Mais + paarden 'verschimmeling'
- Grote bomen
- Grote maat verdwijnt
- Hekken 1. Functioneel. 2. Verschijningsvorm
- In procenten toestaan van paarden, hokjes en bomen

Besprekingsverslag

Bijlage 5: Randvoorwaarden

Bomen en natuur

- Een groot aantal participanten geeft aan dat de Wildwal aan de oostzijde van de Eng als randvoorwaarde meegenomen moet worden.
- De Oude Diedenweg kenmerkt zich in mindere mate met bomenrijen, terwijl deze wel op de randvoorwaardenkaart als belangrijke bomenrij staat aangegeven.

Zichtlijnen

- Wat wordt verstaan onder een zichtlijn? Een zichtlijn is een denkbeeldige lijn, waarlangs men in de verte kan kijken, in het geval van de Eng op het landschap gericht, met als vertrekpunt bebouwing of weg/pad.
- De vraag wordt gesteld wat de voorwaarden zijn van een zichtlijn, moet deze bijvoorbeeld een bepaalde afstand overbruggen? Voor zover bekend is hier geen specifieke afstand voor. Er is sprake van zowel lange als korte zichtlijnen.
- Wat betekent openheid? In het geval van de Eng betekent openheid letterlijk de beleving van de openheid van het gebied.
- De zichtlijnen die nu zijn opgenomen komen uit verschillende rapporten, maar zijn allemaal gebaseerd op de huidige situatie. Het wil dus niet zeggen dat er nu een zichtlijn wordt vastgesteld als randvoorwaarde, waar van alles voor moeten wijken.
- Over de zichtlijnen bestaat nog discussie. Wie bepaalt dat iets een zichtlijn is of moet worden? Dat betekent ook dat je bepaalde ontwikkelingen beperkt, met name op het gebied van beplanting. Moet je dat willen? Openheid was vroeger kenmerkend, maar moeten we dan nu nog steeds zodanig handhaven?
- Op de Eng zijn er op een aantal uitzichtplekken met zitbankjes, deze dienen ook opgenomen te worden als zichtlijn.

Ecologische Hoofdstructuur en Natura 2000

- Een heel klein deel van de Eng behoort tot de Ecologische Hoofdstructuur en Natura 2000, de gehele oostzijde van de Eng raakt deze twee gebieden. Ligging in of nabij deze twee gebieden brengen voorwaarden met zich mee, die wettelijk zijn vastgelegd.
- Voorwaarden bestaan uit het verplicht beschermen van bepaalde dieren en plantsoorten/natuur, maar ook het uitvoeren van bepaalde onderzoeken, zoals een stikstoftoets op het moment dat wegen in de nabijheid aangepast worden en tot een toename van verkeer leiden.
- De Eng ligt in het Nationaal Landschap. Het Nationaal Landschap heeft uitgangspunten opgesteld waaraan voldaan moet worden, liggen deze wettelijk vast? Ja, deze zijn opgenomen in de omgevingsverordening van de provincie Gelderland.
- Op het gebied van ecologie is er veel geïnventariseerd door verschillende partijen. Deze documenten zijn echter niet (meer) in het bezit van de gemeente en kunnen om die reden ook niet overhandigd worden aan CroonenBuro5. De deelnemers stellen wel voor om de waarde van het landschap te bepalen en vast te leggen in de visie.

Archeologie en cultuurhistorie

- De vraag wordt gesteld wat de waarden archeologie inhouden: het gebied de Eng kent overwegend archeologie waarde-4. De kans dat er archeologische vondsten worden gedaan in het gebied met waarde 4 is heel hoog. Een klein deel van het gebied heeft waarde-1. De kans op archeologische vondsten is veel kleiner in het gebied met waarde 1.
- Bij iedere ruimtelijke ontwikkeling dient een archeologisch onderzoek te worden uitgevoerd.
- De archeologische waarde van het recreatiepark dient ook aangegeven te worden.

Besprekingsverslag

- Een aantal terreinen op de Eng zijn vergraven of onderzocht. Op de Eng zijn diverse vindplaatsen gemarkeerd.
- Wat is er vanuit (cultuur)historie meegenomen aan randvoorwaarden? De historische verkavelingsstructuur, zandpaden (maar ook Klompenpad), houtwalstructuren, reliëf en gebied nabij Mansholtlaan en Grintweg waar de kolk is gelegen.

Overig

- De Wielerbaan kent een belangrijke geschiedenis en dient dan ook opgenomen te worden op de randvoorwaardenkaart.
- Er wordt geopperd om het verbouwen van het gewas maïs op een aantal plekken te verbieden of helemaal te verbieden en daarbij is het de vraag of dat in het bestemmingsplan vastgelegd kan worden.
- Ter hoogte van de Diedenweg is een stortplaats gelegen.